

KATASZTRÓFAVÉDELMI KOORDINÁCIÓS TÁRCAKÖZI BIZOTTSÁG

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság

2./2018. (*IV. 27.*) határozata

**a 2018 tavaszán várható ár- és belvízi helyzetről,
valamint a kölcsönös vízügyi segítségnyújtás szabályozásáról szóló tájékoztató
elfogadásáról**

1. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB) a jelen határozat mellékletét képező, a 2018 tavaszán várható ár- és belvízi helyzetről, valamint a kölcsönös vízügyi segítségnyújtás szabályozásáról szóló előterjesztést megtárgyalta és az abban foglaltakat elfogadja.

2. A KKB felkéri az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatóját, hogy a határvízi együttműködésben résztvevő szomszédos országok vízkárelhárítási tevékenysége keretében felmerülő kölcsönös segítségnyújtási igényeket a vízügyi igazgatási szervek, a kétoldalú szakmai kapcsolataik keretében közvetlenül biztosítsák.

Felelős: vízgazdálkodási feladatok ellátásáért felelős központi szerv

Határidő: folyamatos

3. A KKB felhívja a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatóját, mint a KKB adminisztratív feladatait ellátó szervezet vezetőjét, hogy a KKB Ügyrend 36. pont j) alpontjának megfelelően gondoskodjon a határozat Hivatalos Értesítőben történő közzétételéről.

Dr. Pintér Sándor
KKB elnök

Melléklet: Tájékoztató a 2018 tavaszán várható ár- és belvízi helyzetről, valamint a kölcsönös vízügyi segítségnyújtás szabályozásáról (13 oldal)

ELŐTERJESZTÉS
A 2018 TAVASZÁN VÁRHATÓ
ÁR- ÉS BELVÍZI HELYZETRŐL,
VALAMINT
A KÖLCSÖNÖS VÍZÜGYI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS
SZABÁLYOZÁSÁRÓL

Országos Vízügyi Főigazgatóság Országos Vízelző Szolgálat

A tájékoztató összeállítása az alábbi meteorológiai és hidrológiai tényezők figyelembe vételével történt:

1. A 2017. november 1.- 2018. február 28. közötti időszakban a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén hullott csapadék mennyisége.
2. A fenti időszak hőmérsékleti viszonyai.
3. A Duna nagymarosi, valamint a Dráva Őrtilos feletti vízgyűjtőjén a hóban tárolt vízkészlet 2018. február 28-i értéke.
4. A tavaszi időszakra vonatkozó hosszú-távú meteorológiai előrejelzések.

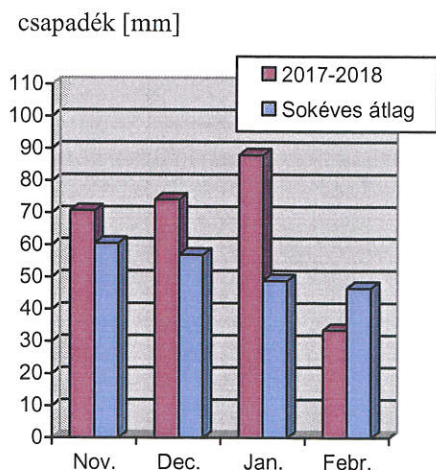
I. Tájékoztató a Dunán 2018. tavaszán várható lefolyási viszonyokról

1. Az őszi és a téli folyamán a vízgyűjtőre hullott csapadék

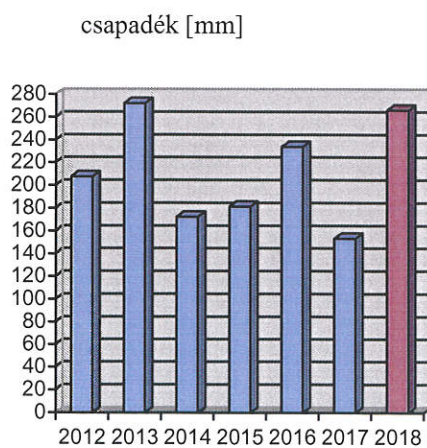
A 2017. november 1-től 2018. február 28-ig terjedő időszakban a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén a rendelkezésre álló csapadékadatok alapján a lehullott csapadék összege 266,2 mm-re adódott. Ez az érték felülmúlja az előző 30 év átlagát (212,9 mm), annak 125%-a. Az 1. ábrából kiderül, hogy a novembertől, a vizsgált időszak első 3 hónapjában a csapadék a sokévi átlag felett alakult, pl. januárban a 30 éves átlagnál 80%-kal több hullott le, míg a február az átlagosnál szárazabbnak mondható, 28%-kal kevesebb csapadék esett a tél utolsó hónapjában.

A 2. ábrán látható, hogy az idei téli időszak csapadékmennyisége az utóbbi évek egyik legmagasabb értéke, a 2013. év ugyanezen időszakában leestett 270 mm feletti csapadékát megközelíti, a tavalyi téli hónapokban lehullott mennyiségnek pedig a 174%-a.

Összességében elmondható, hogy a mögöttünk levő téli időszakban a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtő területén az átlagosnál 25%-kal több csapadék esett, mely jelentős része a novembertől január végéig tartó időszakban hullott le.

1. ábra: Havi csapadékvértékek a Duna nagymarosi vízgyűjtőjén

2. ábra: A november-februári időszak csapadékvizonyai a Duna nagymarosi vízgyűjtőjén

2. Az őszi és a téli időszak hőmérsékleti viszonyai

A Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjének hőmérsékleti viszonyait a lefolyási viszonyok alakításában jelentős szerepet játszó részvízgyűjtők havi középhőmérsékletének területi átlagértékeivel, valamint a sokéves átlaggal (zárójelben) jellemeztük (1. táblázat):

Vízgyűjtő	2017. november	2017. december	2018. január	2018. február
	[°C]	[°C]	[°C]	[°C]
Felső – Duna	0,7 (3,2)	-3,3 (-0,3)	0,0 (-1,4)	-4,8 (-0,7)
Inn	1,6 (2,1)	-2,4 (-1,7)	0,2 (-2,8)	-4,1 (-1,8)
Traun - Enns	3,2 (3,5)	0,0 (-0,6)	2,4 (-1,6)	-2,2 (-0,3)
Morva	4,6 (4,2)	1,0 (-0,2)	2,0 (-1,3)	-2,2 (0,3)
Vág	3,9 (3,9)	-0,3 (-0,9)	0,9 (-2,0)	-2,1 (-0,4)

1. táblázat. A Duna nagymarosi részvízgyűjtőinek téli hőmérsékleti viszonyai

Az 1. táblázatból látható, hogy a vizsgált 4 hónapos, novembertől februárig tartó téli időszak folyamán, gyakorlatilag csak a januárra jellemző, hogy az összes részvízgyűjtőn az átlagosnál melegebb volt. A havi középhőmérsékletek 2017. november és december hónapban a Felső-Duna és az Inn vízgyűjtőn 0,5-3,0°C-kal az átlag alatt alakultak, míg a többi vízgyűjtőn novemberben átlag körül, decemberben valamivel az átlag feletti középértékeket mutattak. 2018. január hónap enyhülést hozott, a sokéves átlaghoz képest 1,4-4,1°C-kal magasabb középhőmérséklet értékeket mértek, míg a február az idei tél egyértelműen leghidegebb hónapja volt, mindegyik részvízgyűjtőt negatív középhőmérséklet és a sokéves átlagnál jóval alacsonyabb hőmérséklet jellemezte.

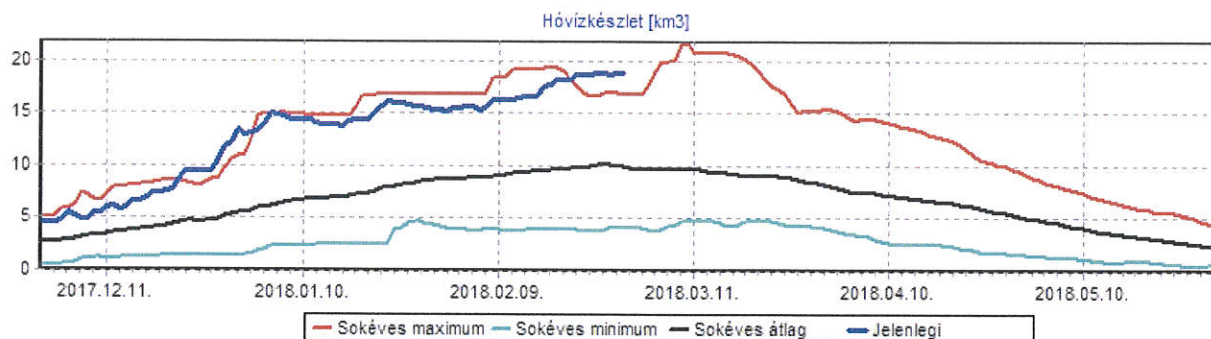
Összességében megállapíthatjuk, hogy a 2018-as év januári hónapja mindegyik részvízgyűjtőn pozitív középhőmérsékleteket és az átlagosnál jelentősen melegebb, míg a február fagypont alatti középhőmérsékleteket és az átlagosnál több fokkal hidegebb időjárást hozott.

3. A vízgyűjtőn 2018. február 28-án hó alakjában tárolt vízkészlet

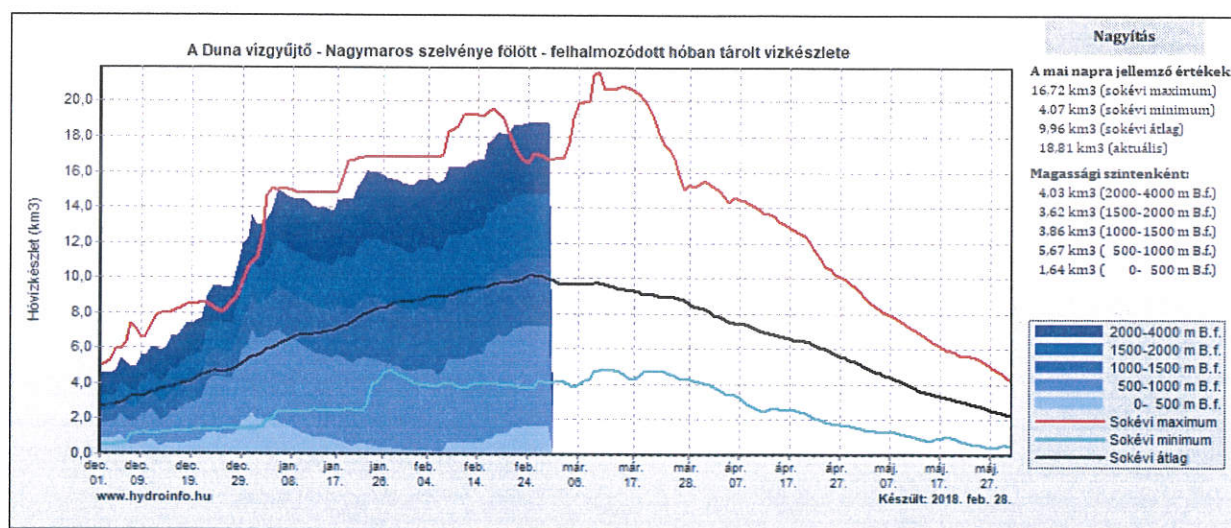
A Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőterületén a hóban tárolt vízkészlet értékét elsősorban bajor és osztrák meteorológiai állomások hóvastagság, illetve hóvízegyenérték adatai, valamint a rendelkezésre álló meteorológiai adatokból, az orografikus hatások figyelembevételével számított mintegy 2300 hóvízegyenérték és hóvastagság adat alapján határoztuk meg.

2018. február végére a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtő területein igen sok, 18,8 km³, az elmúlt húsz év - adott napra vonatkozó - maximális értékénél is nagyobb mennyiségű hó halmozódott fel. Ez a magas érték elsősorban a Duna vízgyűjtő bajor területein, az Inn vízrendszerén, valamint a két nagy osztrák mellékfolyó, a Traun és az Enns vízgyűjtő területén végbement jelentős mértékű hófelhalmozódásnak köszönhető. [A csehországi és felvidéki vízfolyások (Morva, Vág) vízgyűjtőjén a lefolyás szempontjából nem annyira meghatározó a felhalmozódott hó mennyisége, itt az átlagot kismértékben meghaladó értékek a jellemzőek.]

A Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőterületén hóban tárolt vízkészlet idei téli menetvonalát a 3. és 4. ábrán ábrázoltuk, a sokéves átlaggal és a szélsőértékekkel együtt. A 2. táblázatban pedig a felhalmozódott hóban tárolt vízkészlet 2018. február 28-án érvényes értékeit 500 m-es magassági bontásban tüntettük fel.

3. ábra: A hófelhalmozódás folyamata a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén

4. ábra: A hófelhalmozódás folyamata a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén, magassági szintenként

Folyószelvény	Adatok száma		Magasság [mBf]	Vízgyűjtő [km²]	Átlagos hóvastagság [cm]	Átlagos sűrűség [g/cm³]	Vízkészlet	
	észlelt	számított					[mm]	[km³]
Duna-Nagymaros	17	1110	0 -500	97323	7.4	0.226	16.8	1.636
	7	723	500-1000	60312	35.4	0.265	93.9	5.665
	0	157	1000-1500	11849	140.0	0.233	326.1	3.864
	2	96	1500-2000	7468	215.6	0.225	484.5	3.619
	0	92	2000-4000	6708	264.2	0.227	600.1	4.026
Összesen:	26	2178		183250				18.810

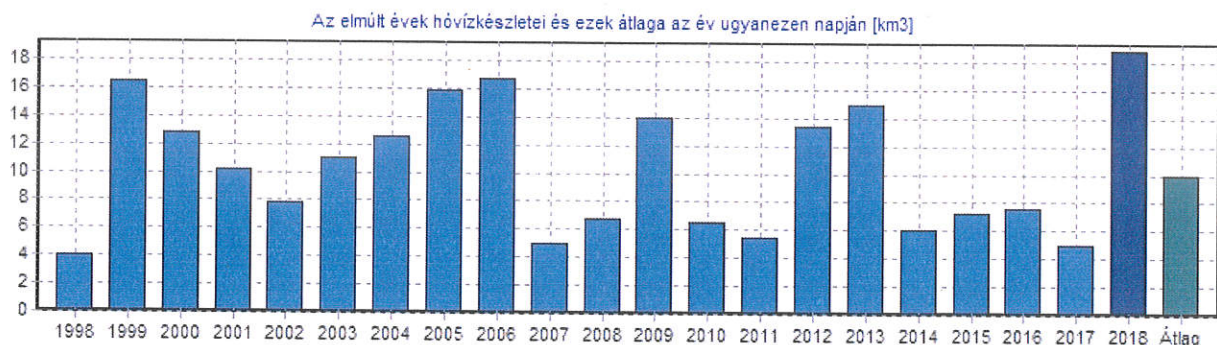
2. táblázat: A Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén a hóban tárolt vízkészlet magassági övezetenkénti értékei 2018. február 28-án.

Az ábrákon látható, hogy a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén a hóban tárolt vízkészlet mennyisége az idei télen végig a sokéves átlag felett alakult a sokéves maximum körüli értékeket érte el.

Már novemberben megkezdődött a hó felhalmozódása, ami a felső-dunai vízgyűjtők hideg és csapadékos időjárásának köszönhetően decemberben intenzíven folytatódott. A december elején mért $4,6 \text{ km}^3$ -ról december végére $13,6 \text{ km}^3$ -re nőtt a hóban tárolt vízkészlet értéke. Januárban, az átlagosnál melegebb időjárás miatt lelassult a folyamat, a felhalmozódás intenzitása csökkent, majd február első felében a hideg idő beköszöntével ismét felerősödött, és a hóban tárolt vízkészlet mennyisége a hónap közepére a sokéves maximum értékét is meghaladta, és meghaladja a meteorológiai tél utolsó napján is.

A hóban tárolt vízkészlet jelenlegi, február 28-i értéke $18,810 \text{ km}^3$, ez a 1998-2017-es időszak, adott év ugyanezen napján mért átlagos értéknek, a $10,27 \text{ km}^3$ -nek a 183%-a, a maximális értékénél pedig 13%-kal magasabb.

A hóvízkészlet értékét a meteorológiai tél utolsó napján az elmúlt húsz téli időszak hasonló adataival is ábrázoltuk. Az 5. ábráról leolvasható, hogy az idei télen felhalmozódott hóban lévő vízkészlet jelentős mennyiségű, az utóbbi évek legmagasabb értéke.

5.ábra: Az elmúlt évek hóban tárolt vízkészlet értékei a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőjén

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a mögöttünk álló, jelentős csapadékot hozó téli időszakban, a Duna Nagymaros feletti vízgyűjtőterületén felhalmozódott hóban tárolt vízkészlet tél végi értéke igen magas, jóval meghaladja a sokéves átlag és a sokéves maximum értékét is.

4. A tavaszi időszakra vonatkozó hidrológiai előrejelzés

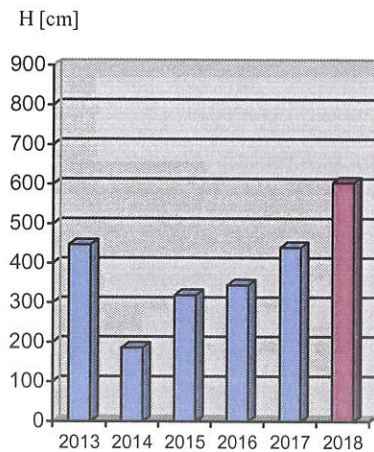
A rendelkezésre álló hosszú-távú meteorológiai előrejelzések szerint Magyarország területén áprilisban az átlagosnál kissé magasabb hőmérséklet és átlagosan csapadékos időjárás várható, míg a tavasz utolsó hónapja, a május kissé melegebbnek és az átlagosnál kissé szárazabbnak ígérkezik.

A meteorológiai előrejelzéseket figyelembe véve készítettük el vízállás előrejelzéseinket a Duna budapesti szelvényére. Az eredményeket a 3. táblázatban láthatjuk.

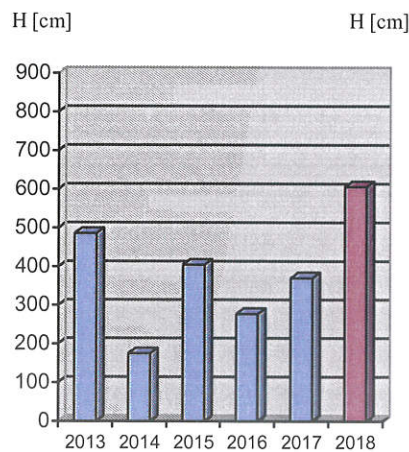
Duna – Budapest	2018. március	2018. április	2018. május
Havi közepes vízállás [cm]	354± 60	487± 79	430±58
Havi maximális vízállás [cm]	603±115	606±120	500±87

3. táblázat: A tavaszi időszakban várható közepes és maximális vízállások. Duna – Budapest

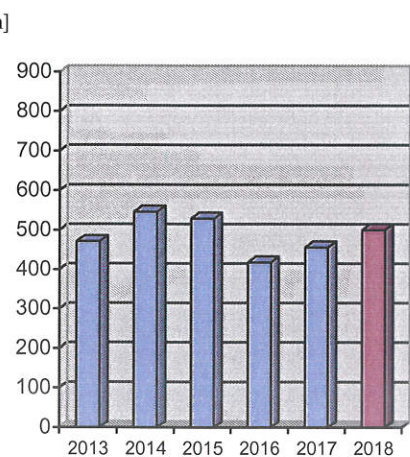
A Duna budapesti szelvényére vonatkozó maximális vízállás előrejelzett értékeit a fenti három hónapra a 8-10. ábrán ábrázoltuk, az elmúlt 5 évben észlelt hasonló értékekkel együtt. A grafikonokról leolvasható, hogy májusban 500 cm körüli, ilyenkor átlagosnak mondható havi maximális vízszintek valószínűsíthetők, de márciusban és áprilisban ez az érték az utóbbi 5 év legmagasabb vízállását jelzi előre.

8. ábra. Max. márciusi vízállások Duna-Budapest

9. ábra. Max. áprilisi vízállások Duna-Budapest

10. ábra. Max. májusi vízállások Duna-Budapest

A jelenlegi helyzet alapján tehát a tavaszi hónapokban egy jelentős dunai árhullám kialakulására az átlagosnál mindenképpen nagyobb esély mutatkozik. Az olvadás megindulásának nagymérvű késlekedése, illetve az olvadással egyidejű nagymennyiségű csapadék előfordulása esetén – legnagyobb eséllyel március végén és áprilisban - akár árvédelmi intézkedéseket igénylő helyzet is előállhat.

Meg kell jegyezni azonban, hogy a magasságilag igen tagolt Duna vízgyűjtő teljes területén egy időben meginduló olvadás nehezen képzelhető el, ezért egy jelentős árhullám kialakulására csak nagymennyiségű folyékony csapadéktevékenység esetén kell számítani. Ezt igazolják az elmúlt másfél évtizedben levonult, árvízi rekordokat megközelítő, vagy azokat meghaladó, 2002, 2006, 2010, 2013. évi árvizekkel kapcsolatos tapasztalatok is.

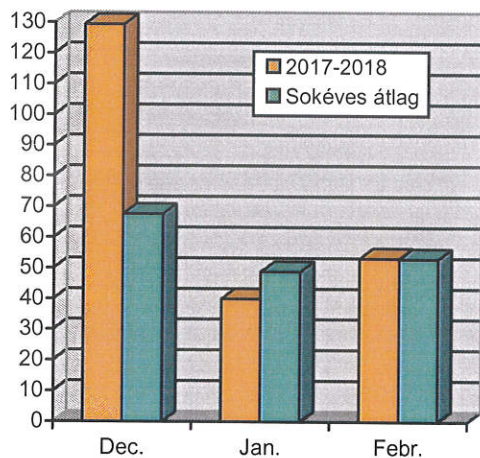
II. Tájékoztató a Tiszán 2018. tavaszán várható lefolyási viszonyokról

1. A tél folyamán a vízgyűjtőre hullott csapadék

A 2017. december 1-től 2018. február 28-ig terjedő időszakban a Tisza tokaji vízgyűjtőjére a rendelkezésre álló csapadékadatok alapján 222,6 mm csapadék hullott, ami a sokéves átlagértéknek, a 169,3 mm-nek a 131%-a. A szegedi vízgyűjtőre lehullott csapadék is a sokéves átlag felett alakult, 179,9 mm-t mértek, ami az átlagos értéknél a 128,2 mm-nél 40%-kal magasabb.

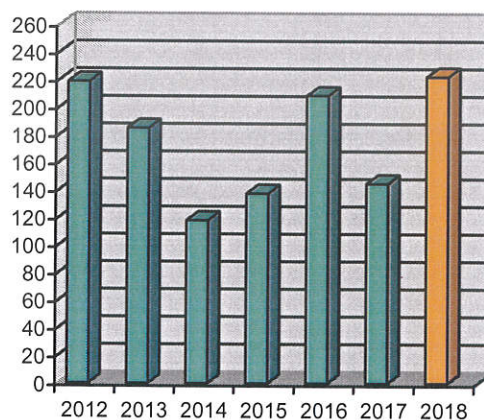
Az 1. és a 2. ábrán a tokaji, a 3. és 4. ábrán pedig a szegedi adatokat ábrázoltuk. Látható, hogy kiemelkedően magas érték mindkét vízgyűjtőn decemberben volt, a Tokaj feletti vízgyűjtőn 91%-kal, a Szeged feletti vízgyűjtőn 78%-kal esett több csapadék az átlagosnál, míg a január és a február szárazabbnak mondható. A Tokaj feletti vízgyűjtőn az átlagos értéknek 82% ill. 99%-a, a Szeged feletti vízgyűjtőn pedig a sokéves átlag 96%-a ill. 130%-a esett le januárban és februárban.

csapadék [mm]

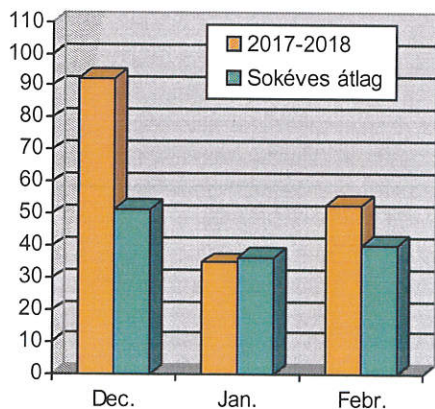
1. ábra. Havi csapadéértékek a Tisza tokaji vízgyűjtőjén

csapadék[mm]

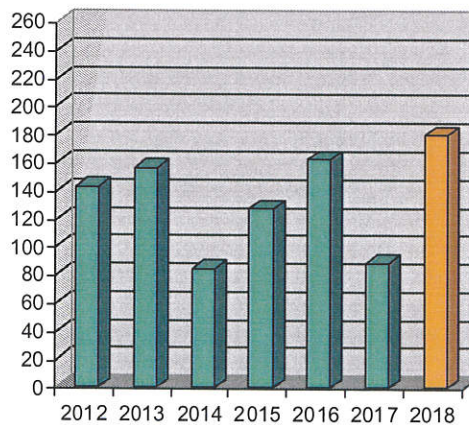
2. ábra. A téli csapadékvizonyok a Tisza tokaji vízgyűjtőjén

csapadék [mm]

3. ábra. Havi csapadéértékek a Tisza szegedi vízgyűjtőjén

csapadék [mm]

4. ábra. A téli csapadékvizonyok a Tisza szegedi vízgyűjtőjén

Az idei téli időszak csapadékmennyisége az utóbbi évek egyik legmagasabb értéke mind a két vizsgált vízgyűjtő tekintetében. (2. és 4. ábra)

Összességében elmondható, hogy a Tisza vízgyűjtőterületén a mögöttünk levő téli időszak első hónapját jóval átlag feletti csapadékmennyiség jellemezte, amit átlagosan csapadékos január és február követett.

(Meg kell jegyeznünk, hogy a fenti értékek a Tisza erdélyi vízgyűjtőjéről származó adatok erősen hiányos volta miatt jelentős pontatlansággal terheltek.)

2. A téli időszak hőmérsékleti viszonyai

A Tisza vízrendszerének hőmérsékleti viszonyait a lefolyási viszonyok alakításában jelentős szerepet játszó részvízgyűjtők havi középhőmérsékletének területi átlagértékeivel, valamint a sokéves átlaggal (zárójelben) jellemeztük (1. táblázat):

Vízgyűjtő	2017. december	2018. január	2018. február
	[°C]	[°C]	[°C]
Felső – Tisza	0,1 (-1,0)	-0,1 (-2,3)	-1,9 (-0,9)
Szamos	1,9 (-0,4)	1,3 (-1,7)	0,3 (-0,2)
Bodrog	1,7 (-0,2)	1,6 (-1,4)	-0,3 (0,0)
Körösök	2,3 (+0,3)	2,2 (-1,0)	0,6 (+0,5)
Maros	1,4 (-0,7)	0,6 (-1,9)	0,6 (-0,1)

1. táblázat. A Tisza vízrendszerének téli hőmérsékleti viszonyai

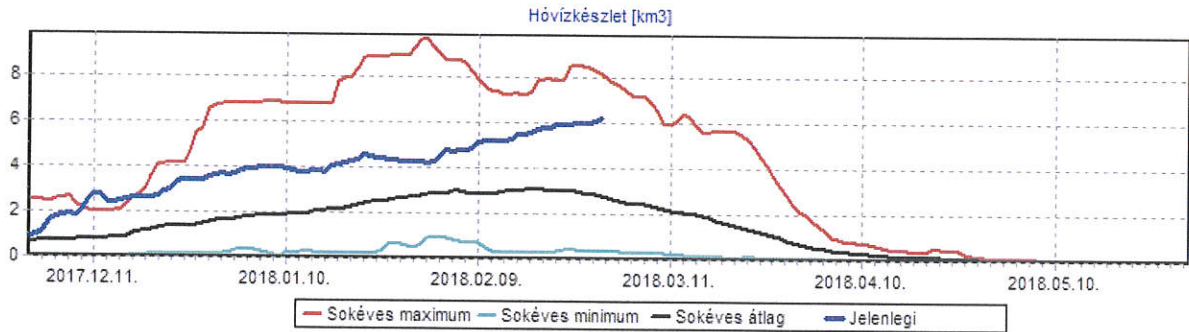
Az 1. táblázatból látható, hogy 2017-2018 téli időszakának decemberében és januárjában az átlagnál jóval melegebb volt. Mindegyik részvízgyűjtőn a havi középhőmérsékletek a sokéves átlagértékek felett alakultak, decemberben 1,1-2,3°C-kal, januárban 2,2-3,2°C-kal mutattak magasabb értéket.

A tél utolsó napjaiban beköszöntött sarkvidéki hideg miatt a február hőmérsékleti szempontból már nem tekinthető ennyire melegnek, de a felső Tisza és a Bodrog vízgyűjtő kivételével még így is átlag feletti középhőmérsékleteket mértek.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a Tisza vízgyűjtőterületén 2017 decemberében és 2018 januárjában az átlagosnál jóval melegebb időjárás uralkodott. A Felső-Tisza vízgyűjtő kivételével mindegyik részvízgyűjtőn a havi középhőmérsékletek fagyponthoz felett alakultak és meghaladták a sokéves átlagértékeket, míg a február, különösen annak második fele, hidegebb idővel, átlaghoz közeli hőmérsékletekkel jellemezhető.

3. A vízgyűjtőn 2018. február 28-án hó alakjában tárolt vízkészlet

A Tisza Szeged feletti vízgyűjtőterületén a hóban tárolt vízkészlet értékét a rendelkezésre álló, túlnyomórészt kárpátaljai, erdélyi, valamint felvidéki meteorológiai állomások hóvastagság, illetve hóvízgyenérték adatai, valamint a meteorológiai adatokból, az orografikus hatások figyelembe vételével számított mintegy 1250 hóvastagság és hóvízgyenérték adat alapján határoztuk meg. Ennek elmúlt téli menetvonalát az 5. ábrán ábrázoltuk, a sokéves átlaggal és a szélsőértékekkel együtt.

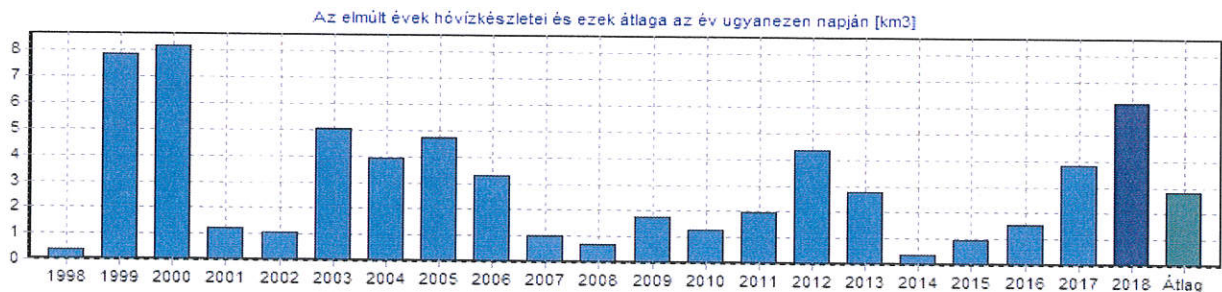
5. ábra. A hófelhalmozódás folyamata a Tisza Szeged feletti vízgyűjtőjén

Az ábrán a sötétkék vonal mutatja, hogy a Tisza Szeged feletti vízgyűjtőjén a hóban tárolt vízkészlet mennyisége a téli időszakban végig a sokéves átlag felett alakult. Már december elején megindult a hó felhalmozódása, és a hónap közepén a maximális értéket is meghaladta a hóvízkészlet. Január elejétől a viszonylag meleg idő hatására kissé lelassult a folyamat, de februárban ismét jelentős mennyiségű szilárd halmazállapotú csapadék hullott, így a tél végére a hónap elején mért értékhez képest további 30%-kal nőtt a vízgyűjtőn lévő hó mennyisége.

A hóvízkészlet értéke a Tisza Szeged feletti vízgyűjtőjén jelenleg $6,228 \text{ km}^3$, a sokévi közepes mennyiség több mint kétszerese és a maximális érték 76%-a.

A 6. ábrán a Tisza Szeged feletti vízgyűjtőjén az elmúlt évek hóvízkészlet értékei, valamint ezek átlaga látható az év ugyanazon a napján, február 28-án.

Az ábráról leolvasható, hogy az idei télen felhalmozódott hóban lévő vízkészlet jelentős mennyiségű, az utóbbi évek egyik legmagasabb értéke, de nem közelíti meg az 1999-ben és 2000-ben lehullott hó mennyiségét, amikor tavasszal jelentős árvizek vonultak le a Tiszán.

6. ábra. Az elmúlt évek hóvízkészletei február 28-án [km^3]

A 2. táblázatban a Tisza Szeged feletti vízgyűjtő területén felhalmozódott hóban tárolt vízkészlet 2018. február 28-i értékeit - az átlagos hóvastagság, és az átlagos sűrűség adatokkal együtt - magassági bontásban tüntettük fel.

Tisza-Szeged	20	735	0 -200	58422	2.1	0.171	3.6	0.213
	17	545	200 -500	43041	7.0	0.189	13.2	0.568
	6	336	500-1000	27429	44.1	0.259	114.2	3.132
	5	116	1000-1500	8228	96.7	0.237	229.0	1.884
	2	20	1500-2000	1181	142.4	0.231	328.5	0.388
	0	0	2000-3000	79	190.7	0.279	532.7	0.042
Összesen:	50	1752		138420				6.228

2. táblázat. A Tisza Szeged feletti vízgyűjtőjén a hóban tárolt vízkészlet magassági övezetenkénti értékei 2018. február 28-án.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a mögöttünk álló, jelentős csapadékot hozó téli időszakban, a Tisza szegedi vízgyűjtő területén felhalmozódott hóban tárolt vízkészlet tél végi értéke, a sokévi közepes mennyiség több mint kétszerese. Ez a felhalmozódott hőmennyiség jelentősnek mondható, de nem kiemelkedően magas, a sokéves maximális értéknél 24%-kal kevesebb.

4.A tavaszi időszakra vonatkozó hidrológiai előrejelzés

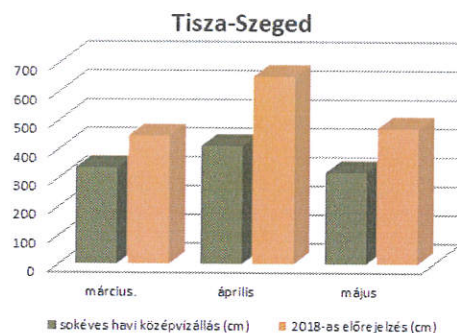
A rendelkezésre álló hosszú-távú meteorológiai előrejelzések szerint Magyarország területén áprilisban az átlagosnál kissé magasabb hőmérséklet és átlagosan csapadékos időjárás várható, míg a tavasz utolsó hónapja, a május kissé melegebbnek és az átlagosnál kissé szárazabbnak ígérkezik.

A fenti meteorológiai előrejelzéseket figyelembe véve készítettük el vízállás előrejelzéseinket a Tisza szegedi szelvényére. Az eredményeket a 3. táblázatban láthatjuk.

Tisza – Szeged	2018. március	2018. április	2018. május
Havi közepes vízállás [cm]	445±104	651±155	471±133
Havi maximális vízállás [cm]	606±111	749±169	685±170

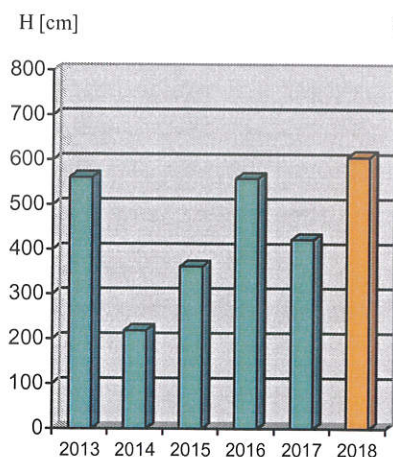
3. táblázat. A tavaszi időszakban várható közepes és maximális vízállások. Tisza – Szeged

A 7. ábrán a március-május hónapokban várható **közepes** vízállások értékeit a sokéves havi átlagokhoz képest ábrázoltuk. Látható, hogy a 2018 tavaszára előrejelzett közepes vízállások értéke mindhárom hónapban a sokéves havi átlagos vízszinteket meghaladja.

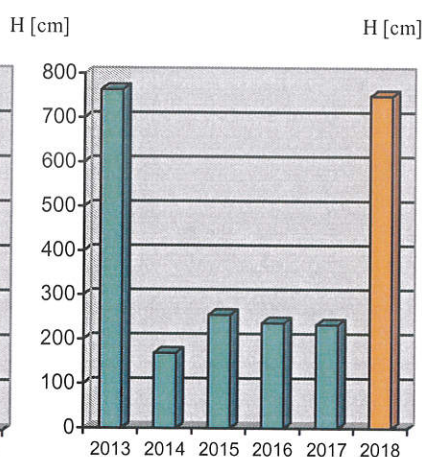

7. ábra. A tavaszi időszakban várható közepes vízállások a sokéves havi átlaghoz képest

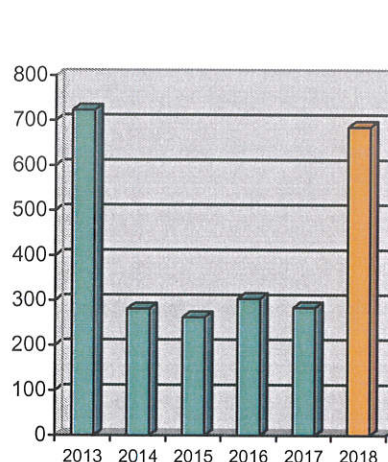
A Tisza szegedi szelvényére vonatkozó **maximális** vízállás 2018. évi előrejelzett értékeit a fenti három hónapra a 8-10. ábrán ábrázoltuk, az elmúlt 5 évben észlelt hasonló értékekkel együtt. A grafikonokról leolvasható, hogy az előrejelzés mindhárom tavaszi hónapban az átlagosnál magasabb értéket mutat, áprilisban és májusban az utóbbi 4 év maximális értékét jócskán meghaladó, a 2013-as év tavaszi vízállásait megközelítő vízszintek valószínűsíthetők.

8. ábra. Max. márciusi vízállások Tisza - Szeged

9. ábra. Max. áprilisi vízállások Tisza - Szeged

10. ábra. Max. májusi vízállások Tisza - Szeged

A jelenlegi helyzet alapján a tavaszi hónapokban egy jelentős tiszai árhullám kialakulásának az esélye átlagosnál nagyobbak mondható, az olvadással egyidejű nagymennyiségű csapadék előfordulása esetén akár árvédelmi intézkedéseket igénylő helyzet is előállhat. Az árvédelmi szinteket megközelítő, helyenként azokat meghaladó vízállásokat eredményező árhullám kialakulására a legnagyobb eséllyel április-május során számíthatunk.

Budapest, 2018. február 28.

Spitzerné Farkas Márta
Országos Vízjelző Szolgálat

III. A vízügyi igazgatási szervek határvízi tevékenysége keretében történő „nemzetközi segítségnyújtás” szabályozása

A Kárpát-medence alján fekvő Magyarország geomorfológiai adottságaiból adódóan vízgazdálkodási – különösen árvízvédelmi szempontból – kiszolgáltatott helyzetben van a szomszédos országok ez irányú tevékenységeinek. Magyarország árvízi biztonsága szempontjából tehát rendkívül fontosak a határvízi kapcsolatok. Hazánknak ezért a szomszédos országok mindegyikével van kétoldalú, a vízgazdálkodási kérdéseket szabályozó állam-, illetve kormányközi **EGYEZMÉNYE**.

Az **EGYEZMÉNY**-ek alapján működő **Határvízi Bizottságokat** kormány-meghatalmazott (Belügyminisztérium /a továbbiakban: BM/ és Országos Vízügyi Főigazgatóság /a továbbiakban: OVF/) vezeti, a meghatalmazott-helyettesi funkciót a BM, illetve az irányítása alatt álló vízügyi igazgatási szervezetek (OVF és VIZIG-ek) munkatársai látják el. A feladatok operatív végrehajtását, a rendszeres kapcsolattartást az albizottságok és a szakterületi munkacsoportok végzik, melynek tagjai a területi vízügyi igazgatóságok.

A határvízi együttműködés szinte kizárólag olyan szakterületekre terjed ki, amelyek a BM illetékességébe és az OVF, valamint a vízügyi igazgatóságok tevékenységi körébe tartoznak (védekezések, szabályzatok, fejlesztések, közös EU-s projektek, védelmi létesítmények fenntartása, üzemeltetése, vízrajzi adatgyűjtés, adatcsere, előrejelzések, információátadás, közös felülvizsgálatok, ellenőrzések stb.).

A hazánkat körülvevő hét szomszédos ország közül öt **EGYEZMÉNY**-e, a magyar-szlovák, a magyar-ukrán, a magyar-román, a magyar-horvát és a magyar-szlovén tartalmaz a vízkárelhárítási tevékenységgel összefüggő segítségnyújtásra vonatkozó részletes előírásokat. A magyar-osztrák viszonylatban nem az **EGYEZMÉNY**-ben, hanem külön szabályzatban van rögzítve a kölcsönös segítségnyújtás témaköre. A jelenleg érvényes magyar-(jugoszláv) szerb **EGYEZMÉNY** módosítása folyamatban van, de az új magyar-szerb **EGYEZMÉNY** szövegtervezete is tartalmazza a kölcsönös segítségnyújtást.

1./ A HATÁRVÍZI EGYEZMÉNYEK alapján történő kölcsönös segítségnyújtás

A kölcsönös segítségnyújtás célja/tartalma a vízkárelhárítási helyzetekben a szomszédos államok területén – az egyezmények területi hatálya alá tartozó területeken – történő, az árvízvédelem, a belvízvédelem, a folyókat és vízfolyásokat érintő jég elleni védelem, a területi vízkárelhárítás, valamint a vízminőségi kárelhárítás operatív védekezési, kármegelőzési, kármérséklési és helyreállítási feladatainak ellátása, szakmai irányító és végrehajtó védekező létszám, valamint védekezési eszközök és anyagok biztosítása.

Az EGYEZMÉNYEK-ben szabályozott módon az érintett Felek a kölcsönös segítségnyújtás keretében történő segítségkérést a határvízi tevékenységben együttműködő területi vízügyi szervezeteknél írásban kezdeményezik a veszélyeztetés tényének közlésével és a kérés pontos műszaki tartalmának megjelölésével. A területi vízügyi szervezet a kérést haladéktalanul írásban továbbítja az Országos Vízügyi Főigazgatóságnak és az adott reláció határvízi titkárán keresztül az érintett kormány-meghatalmazottnak.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság a kérelem műszaki tartalmának megfelelően – a kért anyagok és eszközök tárolási helyének ismeretében, az adott relációban együttműködő területi vízügyi szervezet bevonásával – dönt a kért kontingens összeállításáról és 24 órán belül történő útba indításáról. A magyar vízügyi területi szervek rendelkeznek olyan speciális védelmi gépekkel, eszközökkel és anyagokkal, melyek a szomszédos – segítségkérő – Fél vízkárelhárítási tevékenységét érdemben támogatni tudják. A vízügyi szervek védelmi osztagai vannak felkészülve olyan speciális védelmi feladatokra, melyek az azonnali beavatkozás révén képesek a töltésszakadások elzárására, a mentesített területekre kitört vizek visszavezetésére, az éjszakai védekezést lehetővé tevő vonalvilágítás kiépítésére és egyéb speciális védelmi feladatok elvégzésére. A határvízi kapcsolatok keretében a Felek együttműködő területi vízügyi szervei rendelkeznek olyan terület-ismerettel, mely az EGYEZMÉNY-ek területi hatálya alá tartozó területeken történő védekezés eredményességét nagyban segítheti.

A határvízi kapcsolatokban együttműködő magyar és szomszédos országok vízügyi szervezetei éves rendszerességgel, kölcsönösen részt vesznek a határ menti ár- és belvízvédelmi létesítmények felülvizsgálatán. Ennek keretében szakmailag tájékozódnak a védelmi szakaszok biztonságának helyzetéről, az esetlegesen várható beavatkozási helyekről, annak módjáról.

A segítségnyújtó Fél a kért humánerőforrást, a megfelelő szaktudással és gyakorlattal rendelkező személyek csoportját úgy állítja össze, hogy az önálló feladatvégzésre alkalmas legyen és a csoportból legalább egy fő beszéljen az adott ország nyelvén.

A kölcsönös segítségnyújtás térítés ellenében történik. A segítségnyújtás költségeit a segítséget kérő Fél viseli, amiről a Felek illetékes szervei jegyzőkönyvet készítenek.